

IX. Sector turístico

- 2023 non só restableceu os valores do turismo acadados con anterioridade á pandemia, senón que estes creceron. Neste ano aloxáronse nos establecementos galegos máis de 7 millóns de viaxeiros.
- O turismo nacional é o de maior importancia en Galicia, con máis de 3 millóns de viaxeiros que superan, de media, as dúas noites de estadia. Entre eles, os madrileños e andaluces case supoñen o 19,4% do total.
- Os portugueses e estadounidenses lideran a lista dos turistas internacionais que chegan a Galicia.
- A estacionalidade segue a ser unha característica fundamental do turismo en Galicia, o que se aplica a todos os tipos de aloxamento, concentrándose nos meses de xullo e agosto.
- As terras de Santiago de Compostela seguidas da Ría de Vigo e o Baixo Miño e a Ría de Arousa, son as tres áreas turísticas con maior demanda hoteleira.
- Destaca o auxe das vivendas de uso turístico (VUT), pasando de 72.753 prazas en 2021 a 95.778 en 2023. Este aumento, dun 33,9%, converte Galicia na sexta rexión de España con maior número de VUT.
- Os municipios costeiros e as capitais de provincia encabezan a presenza de VUT. Destaca en primeiro lugar Sanxenxo, seguido de Vigo.
- Sanxenxo, Fisterra e Carnota son os tres concellos galegos coa *ratio* de VUT por volume de vivendas máis elevada de toda a comunidade.
- A chegada de peregrinos incrementouse con respecto a 2022 un 1,7%. O Camiño Francés segue a ser o máis frecuentado, pero sofre unha baixada dun 3,2% debido ao auxe do Portugués e do Norte.
- Subida dos ocupados no sector turístico en 2023, cunha variación positiva do 15,6% fronte ao ano anterior.

O ano 2023 supuxo a consolidación definitiva da recuperación turística despois da pandemia, que xa se fixera moi evidente en 2022. Podemos dicir que se volveu aos niveis prepandémicos e o turismo acadou a importancia que tiña antes deste "cisne negro" que sacudiu a sociedade e a economía galega e mundiais

Cadro núm. 1

Principais indicadores de turismo de Galicia para o ano 2023.

Viaxeiros aloxados	7,02 millóns
Noites	13,38 millóns
Estadía media	1,91 noites
Ingresos hoteleiros	405,1 millóns
Recuperación demanda 23/19	109,90%
Prazas	103,3 mil

Fonte: INE.

en 2020. Segundo os datos do INE, en relación con 2019 non só se produciu unha recuperación, senón que ademais houbo un crecemento do 109,9% para o conxunto da demanda. De feito, en 2023 aloxáronse nos establecementos regrados galegos 7.020.000 viaxeiros (cadro 1), o que supón o 6,6% do total español.

Mais se prestamos atención ás noites que pasaron os turistas que nos visitaron, é dicir, as pernoctacións, atopamos un total de 13.380.000 rexistros, o que significa case o dobre do valor dos viaxeiros aloxados. Loxicamente, esta cifra deriva da estadía media dos viaxeiros que chegaron a Galicia, que se estima en 1,91 noites. En canto aos ingresos hoteleiros, estes superan os 405 millóns de euros, e supoñen o 9,9% do total de España.

Oferta de aloxamentos turísticos en Galicia

O cadro 2 permite observar que, en relación á oferta de establecementos turísticos en Galicia, a plena recuperación do turismo determinou un crecemento do número de prazas globais. Dentro da oferta regrada, a modalidade de aloxamento máis importante cuantitativamente é a hoteleira, con máis de 57.000 prazas, cun incremento do 0,97% en canto ao número de establecementos e un 1,21% no número de prazas.

Cadro núm. 2

Establecementos de aloxamento turístico en Galicia. Datos a agosto de cada ano

	2022		2023		% variación aloxamentos	% variación prazas
	Aloxamentos	Prazas	Aloxamentos	Prazas		
Hotel	927	56.852	936	57.540	0,97	1,21
Pensión	1.315	23.227	1.355	23.957	3,04	3,14
Albergue turístico	461	15.706	476	16.269	3,25	3,58
Turismo rural	541	6.801	537	6.694	-0,74	-1,57
Cámping turístico	139	34.914	150	34.060	7,91	-2,45
Apartamento turístico	350	10.698	384	11.314	9,71	5,76
Vivenda turística	223	1.222	219	1.215	-1,79	-0,57
Vivenda uso turístico	14.068	74.661	17.102	90.765	21,57	21,57

Fonte: IGE.

A cifra de pensións e albergues turísticos tamén medrou de maneira significativa, cun 3,04% e un 3,25%, respectivamente, moi vencellados ao aumento da demanda nos Camiños de Santiago. Así, hai 23.957 prazas en pensións e 16.269 prazas en albergues turísticos, o que supón un crecemento do 3,14% e do 3,58% respectivamente. En canto aos cámpings turísticos, soben os establecementos, de 139 a 150, se ben descenden as prazas ofertadas.

Pola súa banda, o turismo rural mantén a súa tendencia negativa dos últimos anos, mesmo dos anteriores á pandemia, ao rexistrar unha diminución no número de establecementos do -0,74% e unha caída nas prazas do -1,57%; o que supón 537 establecementos e 6.694 prazas na actualidade.

A importancia crecente das modalidades de aloxamento non tradicionais tamén se pode constatar no incremento de apartamentos turísticos, que xa superan os 11.000 e medraron un 9,71%. O aumento no número de prazas é do 5,76%.

É especialmente significativo o crecemento das prazas das vivendas de uso turístico (VUT), xa que se pasa de 72.753 en 2021 a 95.778 en 2023; cun incremento nos establecementos do 33,9% e 31,6% no número de prazas (cadro 3). Este dato representa a maior subida de todas as modalidades de aloxamento, chegando a acadar en 2023 máis de 18.000 unidades. Esta cifra coloca Galicia na sexta rexión española no número de VUT despois de Andalucía, Comunidade Valenciana, Cataluña, Canarias e Illas Baleares. Pontevedra é a provincia que acolle un maior volume con 7.904 unidades (43,7%), seguida da Coruña con 6.694 (37,0%). Nas provincias do interior contrasta a cifra rexistrada en Lugo con 5.558 unidades, fronte a Ourense na que só se contabilizan 924. Non obstante, cómpre salientar o aumento que se está a producir

Cadro núm. 3

Vivenda de uso turístico (VUT) en Galicia. Datos a agosto de cada ano

	Vivendas turísticas			Prazas			% variación 2021/2023	
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	Vivendas	Prazas
A Coruña	5.244	6.109	6.694	27.922	32.336	35.305	27,7	26,4
Lugo	1.789	2.233	2.558	9.574	11.884	13.391	43,0	39,9
Ourense	669	792	924	3.670	4.341	5.009	38,1	36,5
Pontevedra	5.800	6.832	7.904	31.587	36.721	42.073	36,3	33,2
Galicia	13.502	15.966	18.080	72.753	85.282	95.778	33,9	31,6

Fonte: INE.

nestas provincias interiores en relación ao volume de VUT e de prazas, cun incremento anual superior ao 35% respecto a 2022. En termos da *ratio* de VUT por número de vivendas rexistradas en 2011, segundo os datos ofrecidos polo INE, tan só Pontevedra supera a *ratio* galega (1,03) cun valor de 1,49. Coruña e Lugo mantéñense nun 0,97 e 0,95 respectivamente; mentres que Ourense se queda nun 0,34.

Gráfico 1

Distribución territorial do número de vivendas de uso turístico

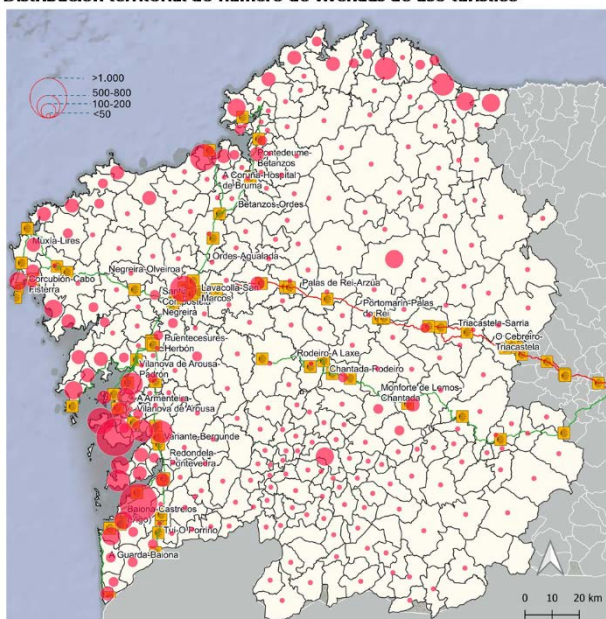

Gráfico 2

Distribución territorial do número de prazas de vivendas de uso turístico

Se observamos o gráfico 1 podemos ver que os municipios costeiros son os que aglutinan un maior volume de VUT, xunto coas capitais de provincia. Neste sentido cómpre destacar que Sanxenxo é o que presenta un maior número de establecementos desta categoría (1.431) e de prazas (7.531), dando como media un total de 5,26 prazas por VUT. Ségueo Vigo, con 1.181 VUT, 5.016 prazas e unha media de prazas por VUT de 4,25. Se ben hai outros municipios que destacan polo volume de VUT, as cifras son moito máis moderadas. Así, Santiago e O Grove superan as 500 unidades; Pontevedra e Foz as 350; ao tempo que Baiona pasa das 250, Ferrol e Lugo das 200 e o municipio costeiro de Miño contabiliza 135.

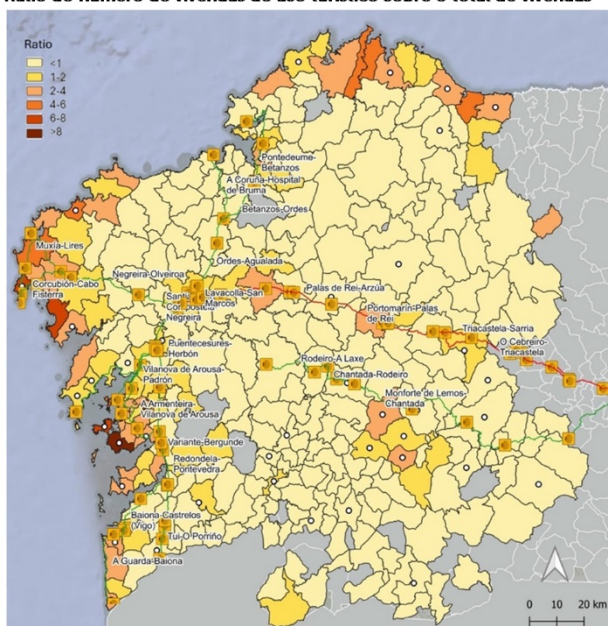
En termos de prazas (gráfico 2), como xa dixemos Sanxenxo e Vigo ocupan os primeiros lugares; ao tempo que O Grove supera as 3.000, Santiago as 2.600, Pontevedra e Foz as 1.700; Baiona e Ourense móvense entre case 1.400 e 1.300; Ferrol pasa levemente das 1.000; mentres Lugo e Miño quedan por debaixo desa cifra con valores de 987 e 731 prazas, respectivamente.

En canto á *ratio* de VUT por volume de vivendas en 2011 (gráfico 3), as estatísticas do INE experimental amosan que Sanxenxo é o que prevalece no ránking, cunha *ratio* de 8,05; seguido de Fisterra e Carnota (7,42 e 7,25 respectivamente). Concellos como Corcubión e O Grove roldan valores do 6,4-6,2; asemade, outros como Mondariz Balneario ou Muxía quedan arredor do 5,6-5, e superan a *ratio* do 4 Laxe, A Illa de Arousa, Barreiros, O Vicedo e Mañón.

Se analizamos a evolución mensual da oferta de aloxamentos turísticos en Galicia, apreciamos que segue a existir unha importante estacionalidade (cadro 4). Tomando como referencia os hotéis, nos meses de xullo

Gráfico 3

Ratio do número de vivendas de uso turístico sobre o total de vivendas

Cadro núm. 4
Evolución mensual de oferta de aloxamentos turísticos en Galicia. Ano 2023

	Hotels	Cámpings turísticos	Aloxamentos de turismo rural	Albergues
Xaneiro	1.036	28	254	145
Febreiro	1.110	29	290	121
Marzo	1.228	35	331	171
Abril	1.476	56	393	331
Maio	1.549	63	396	357
Xuño	1.647	115	429	424
Xullo	1.861	146	456	427
Agosto	1.853	144	452	431
Setembro	1.737	108	434	426
Outubro	1.515	44	405	316
Novembro	1.248	37	364	157
Decembro	1.117	38	330	94

Fonte: INE.

de xullo e agosto supéranse as 41.000 prazas, mentres que de outubro a marzo os valores son sempre inferiores ás 10.000 prazas; cun mínimo de 6.118 en xaneiro, como se pode ver no cadro 4. A continuación, en relación co número de prazas, a seguinte modalidade de aloxamento con maior estacionalidade son os albergues, cun valor de 2,86. Seguen o turismo rural, con 1,90, e os hoteles, con 1,75. Por último, a menor estacionalidade corresponde aos apartamentos turísticos, con 1,67. Este feito está relacionado coa importancia deste tipo de aloxamentos no turismo urbano e cultural, o que ten, polas súas características, unha menor estacionalidade.

Cadro núm. 5
Evolución mensual de oferta de prazas en aloxamentos turísticos en Galicia

	Hotels	Cámpings turísticos	Apartamentos turísticos	Aloxamentos de turismo rural	Albergues
Xaneiro	43.507	6.118	6.602	3.217	5.599
Febreiro	46.750	7.027	6.568	3.745	5.197
Marzo	52.224	9.461	6.000	4.324	7.603
Abril	61.386	17.811	7.831	5.229	12.639
Maio	63.934	16.809	7.815	5.281	13.768
Xuño	68.028	32.764	10.032	5.685	15.206
Xullo	76.250	41.673	11.031	6.119	16.056
Agosto	76.153	41.514	10.681	6.121	15.825
Setembro	71.748	30.378	10.264	5.891	15.058
Outubro	64.303	8.740	8.225	5.453	12.958
Novembro	54.084	6.575	6.904	4.797	6.566
Decembro	48.305	7.152	7.060	4.277	4.358

Fonte: INE.

e agosto supéranse os 1.800 aloxamentos, mentres en xaneiro pásase só lixeiramente dos 1.000, en concreto 1.036. Se calculamos un índice de estacionalidade definido polo cociente entre o maior e o menor valor da serie, obtemos un 1,78; o que, sendo inferior a 2, dá unha boa idea da devandita estacionalidade. En calquera caso, semella que a tempada turística crece, xa que desde maio ata outubro hai máis de 1.500 establecementos.

Por outra banda, a estacionalidade é bastante diferente en función do tipo de establecemento. Como é de agardar, son os cámpings turísticos os máis afectados, cun valor de 5,21. O máximo acádase en xullo, con 146 establecementos, e o mínimo en xaneiro, con menos de 30. A continuación, cun índice de 2,97 sitúanse os albergues, moi vencellados co Camiño de Santiago. En canto aos albergues, o valor máximo dos mesmos prodúcese en agosto, o que contrasta cos outros tres, que presentan picos máximos no mes de xullo. No caso dos albergues hai que ter en conta a importancia do Camiño de Santiago no turismo doméstico en agosto. Por último, o turismo rural ten un índice de estacionalidade do 1,79, o que reflicte que se trata dunha modalidade de aloxamento menos estacional que as dúas anteriores, e semellante en estacionalidade á oferta hoteleira.

A análise da oferta de prazas en aloxamentos turísticos en Galicia en 2023 amosa unhas tendencias semellantes (cadro 5). A maior estacionalidade corresponde aos cámpings turísticos, cun índice de 6,81. Isto débese ao maior efecto condicionante do factor clima sobre a práctica do campismo. Así, nos meses

A demanda turística en Galicia

Un aspecto fundamental a ter en conta para caracterizar a demanda turística é a procedencia dos viaxeiros. Distinguimos tres mercados: o interno galego, o turismo que procede do resto de España e o internacional. Como se amosa no cadro 6, o maioritario é o turismo denominado doméstico, que procede doutras comunidades autónomas diferentes da galega, con máis de tres millóns de viaxeiros, que supoñen un total de 6.305.032 pernoctacións. Isto significa que a estadia media é de 2,08 noites. Sen dúbida, o turismo do resto de España é o máis relevante a nivel cuantitativo e tamén cualitativo, e ten que ver coa

Cadro núm. 6
Demanda turística nos aloxamentos galegos. Galicia. Ano 2023

	Viaxeiros	Noites	Estadia media
Turismo interno	1.527.081	3.208.624	2,1
Turista nacional	3.030.953	6.305.032	2,1
Turista internacional	2.463.200	3.863.937	1,6
Total turistas	7.021.235	13.377.594	1,9

Fonte: INE.

boa imaxe da que goza Galicia no resto do Estado e cunha serie de factores diferenciais en relación con destinos tradicionais de sol e praia. Fronte a estes, Galicia ofrece unha gastronomía singular, paisaxes verdes, unhas temperaturas menos calorosas no verán e, sobre todo, o grande atractivo do Camiño de Santiago, como veremos máis adiante.

O seguinte segmento por orde de importancia é o turismo internacional, que achegou o ano 2023 un total de 2.463.200 viaxeiros, 3.863.937 noites, o que significa unha estadia media de 1,57 noites por persoa. Hai que ter en conta que o turismo internacional está moi vencellado á mobilidade aérea desde os principais destinos emisores fóra da Península Ibérica. Por outra banda, dentro do turismo internacional tamén está integrado o turismo procedente de Portugal, que tradicionalmente non se caracterizou por unha alta estadia media, debido a que aproveita días festivos e pontes para vir a Galicia. Os datos do INE (cadro 7) destacan o papel dos turistas portugueses entre o total dos mercados turísticos estranxeiros, xa que só eles supoñen o 5% do total de turistas que recibe Galicia. Chama a atención o feito de que o seguinte destino por orde de importancia non é un país europeo, senón os Estados Unidos de América, cun 2,5%. Aquí hai que ter en conta o éxito da promoción turística do Camiño de Santiago nese país e a popularidade do fenómeno xacobeo, difundido e coñecido a partir de produtos culturais e audiovisuais. A chegada deste perfil de turista estadounidense é moi positiva porque se caracteriza por un elevado nivel de gasto e unha alta estadia media.

Cadro núm. 7
Procedencia dos turistas non galegos. Galicia. Ano 2023

Espaníais		Estranxeiros	
Procedencia	Porcentaxe	Procedencia	Porcentaxe
Madrid	13,6	Portugal	5,0
Andalucía	5,8	EE. UU.	2,5
Castela e León	4,9	Alemaña	2,3
Cataluña	4,4	Italia	1,7
Asturias	3,6	Francia	1,5

Fonte: INE.

A continuación os tres países por procedencia dos turistas estranxeiros que aparecen son mercados emisores clásicos. Así, Alemaña, cun 2,3% do total; Italia, cun 1,7%, e Francia, cun 1,5%, contribúen tamén cun número significativo de turistas a Galicia. Alén da importancia das peregrinacións a través do Camiño de Santiago, cómpre sinalar o incremento do turismo urbano e cultural en xeral e outras tipoloxías que teñen cada vez máis éxito nun contexto internacional.

En relación cos mercados emisores internos, por comunidades autónomas, Madrid é, con moita diferenza, o principal emisor do turismo doméstico que nos visita, cun significativo valor do 13,6%. Este dato non deixa de incrementarse ano tras ano, non só pola boa disposición dos madrileños e madrileñas a viaxar a Galicia, senón tamén pola mellora nas conexións terrestres. Neste sentido, as considerables e progresivas reducións nos tempos de viaxe a través da liña de alta velocidade ferroviaria son elementos a ter en conta. A posta en funcionamento dos trens Avril, na primavera de 2024, a bo seguro mellorará a accesibilidade desde Madrid e Galicia.

A distancia de Madrid a Galicia, unhas tres horas en tren de alta velocidade, é asumible pola maior parte dos viaxeiros. Nunha situación semellante está Castela e León, de onde proceden o 4,9% dos viaxeiros a Galicia. A proximidade e o feito de que a liña de alta velocidade a Madrid atravesese esta comunidade tamén explican o elevado volume de turistas. No resto dos mercados emisores máis destacados, o papel da alta velocidade ferroviaria é irrelevante; no caso de Andalucía e Cataluña, pola súa maior distancia xeográfica, e no de Asturias pola ausencia de conexión ferroviaria directa de alta velocidade desde Galicia. De todos os xeitos, estas tres comunidades autónomas contribúen con cifras de viaxeiros significativas: Andalucía un 5,8%, Cataluña un 4,4% e a veciña comunidade asturiana un 3,6%.

Se analizamos o indicador da estadia media, o valor máis elevado aparece asociado ao turismo interno, con 2,10 noites de media. Con máis de 1,5 millón de viaxeiros (o que significa que máis da metade dos galegos e galegas realizou unha viaxe doméstica o ano pasado), o total de pernoctacións é de 3.208.624.

Aínda que é o máis cativo dos tres segmentos, o turismo doméstico é moi relevante cualitativamente ao ir asociado a uns hábitos vacacionais tradicionais e que amosan fidelidade ao destino Galicia.

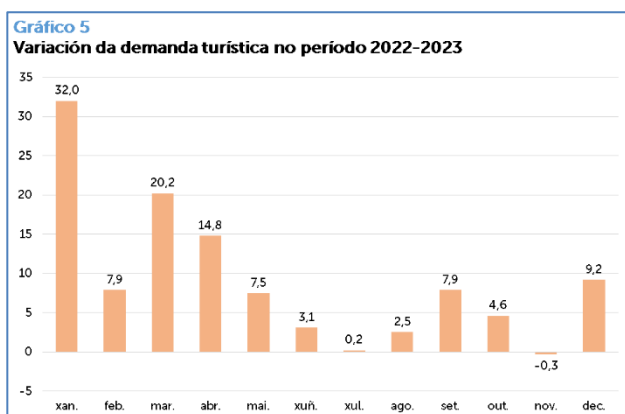
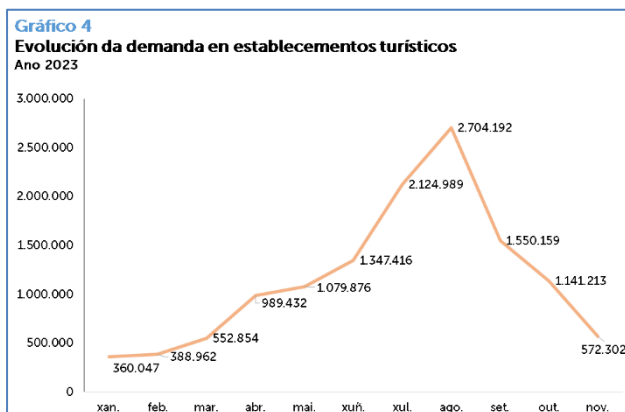
Unha ollada á evolución da demanda turística de 2023 en relación co ano precedente en establecementos regrados deixa entrever unha evolución positiva, en tanto que o número de viaxeiros medrou nun 6,6% e o de pernoctacións nun 5,8%. Porén, a estadia media diminuíu un -0,7%, o que nos está a indicar unha tendencia negativa que habería que corrixir nos próximos anos.

Outro dos elementos a ter en conta para describir a evolución do turismo en 2023 é a estacionalidade. Este concepto fai referencia á diferenza entre os momentos de máis e menos demanda turística ao longo do ano, e está considerado como unha variable fundamental para caracterizar a sostibilidade dun destino turístico. O obxectivo de todos os destinos é acadar a máxima desestacionalización posible, repartindo o volume de turistas ao longo de todo o ano e facendo posible que os hoteis e o resto de aloxamentos gocen dunha alta ocupación todos os meses. Loxicamente, existen unhas modalidades de turismo máis proclives que outras a favorecer esta situación. Así, os destinos de sol e praia teñen máis turistas nos meses de verán e bo tempo. Ao contrario, os destinos especializados en turismo urbano e cultural presentan unha maior predisposición a recibir turistas en meses diferentes aos da tempada alta.

En todo caso, en termos xerais o turismo en Galicia rexistra unha importante estacionalidade (gráfico 4). Os dous meses onde se rexistra máis demanda nos establecementos turísticos son xustamente os do período estival, xullo (2.124.989 pernoctacións) e, sobre todo, agosto (2.704.192). Porén, non deixa de ser significativo que en maio e xuño, por unha banda, e setembro e outubro, por outra, se supere o millón de pernoctacións en cada un. Así, o terceiro mes de máis frecuencia turística é setembro (1.550.159), seguido

de maio, con 1.347.416 pernoctacións. Estes meses (que corresponden coa fin da primavera e o comezo do outono) teñen cada vez máis importancia para a chegada de turistas, e contribúen positivamente á ansiada desestacionalización.

Se atendemos á variación da demanda turística entre 2022 e 2023 (gráfico 5), chama a atención a gran variación da demanda en maio e setembro, con máis do 7% nos dous casos. En xuño, xullo e agosto, a variación é positiva, mais non é significativa xa que se parte de niveis moi altos. En todo caso, as cifras amosan uns incrementos da variación da demanda turística moi notables en todos os meses agás novembro (onde observamos mesmo un valor negativo). O dato de abril, un 14,8%, é de esperar debido á importancia da Semana Santa no ano 2023. Pero o que sorprende é o aumento da demanda en marzo (20,2%) e, sobre todo, en decembro (9,2%) e, máis aínda, en xaneiro (32,0%). Esta subida da demanda en meses inverniais é a constatación de que se está a producir unha desestacionalización moi notable no turismo en Galicia. Entre as razóns que explican este feito pode estar a relevancia do turismo vinculado a eventos ou o atractivo da cidade de Vigo no Nadal debido ao seu alumeado e á promoción da cidade feita nos últimos anos.

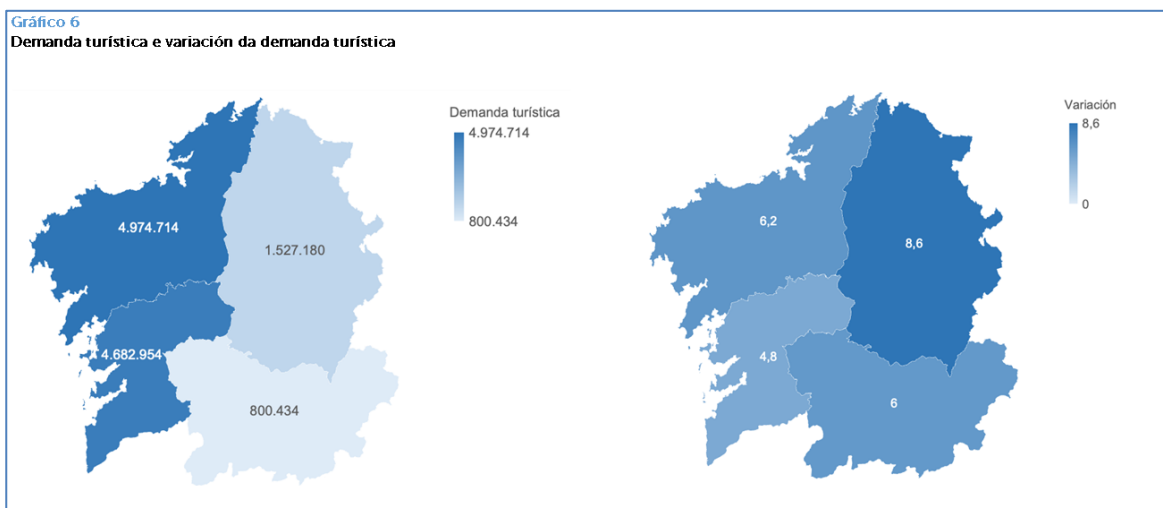

A conxuntura positiva do turismo en Galicia tamén se pode observar seguindo a evolución das noites en establecementos de aloxamento turístico. Se consideramos o total de noites e, tal como dicíamos ao comezo, no ano 2022 constatouse a total recuperación do sector, cun volume de pernoctacións (12.645.756) que superou os niveis prepandémicos. En 2023, estas ascenderon a 13.377.594, o que amosa claramente a consolidación da mellora.

Un aspecto moi salientable é o comportamento dos tres principais mercados turísticos con que conta Galicia. O maior crecemento estase a producir no mercado internacional, onde se computa unha variación na demanda do 20,5%, fronte ao 0,8% que rexistraron os mercados nacionais e galego. Esta circunstancia débese poñer en relación coa recuperación despois da pandemia e o progresivo incremento da mobilidade internacional desde 2021, ano en que esta se volve permitir sen restricións. Non hai que esquecer que durante o ano 2020 a mobilidade estivo fortemente restrinxida, sobre todo no ámbito internacional, e que a súa recuperación non foi tan rápida como a dos turistas procedentes do resto de España e de Galicia, a pesar de que a variación da demanda nestes casos tan só creceu un 0,8%, pois se partía de niveis máis altos.

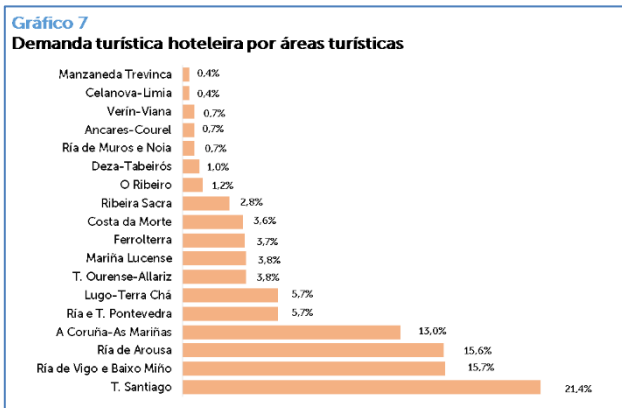
Atendendo á dimensión territorial, temos que sinalar a gran diferenza que se evidencia entre as provincias occidentais e orientais, ao concentrarse o 80% do turismo que chega a Galicia nas provincias da Coruña e Pontevedra. A da Coruña, co 41%, é que a recibe unha maior demanda turística, mais hai que ter en conta que nela se localizan as cidades de Santiago de Compostela, A Coruña e Ferrol, e núcleos turísticos costeiros de grande atractivo na marxe norte da Ría de Arousa, Rías de Muros e Noia.

En calquera caso, e pese á súa menor extensión, a provincia de Pontevedra séguese de preto, co 39% do total da demanda turística. As Rías Baixas, así como as cidades de Vigo e Pontevedra, son os principais focos de atracción. Nunha posición secundaria están Lugo, co 13%, e Ourense, con só o 7%. É relevante o feito de que a provincia de Lugo conta cun importante sector de litoral (A Mariña) que actúa como un poderoso imán para o turismo estival. Pola contra, Ourense rexistra un valor inferior, aínda que posúe valiosos activos patrimoniais tanto desde o punto de vista patrimonial como natural.

A análise da variación da demanda turística amosa como o maior crecemento se rexistra en Lugo, cun 8,6%. Tamén aquí hai que comentar o éxito dos turismos en espazos abertos (case toda a provincia de Lugo é Reserva da Biosfera) e a devandita Mariña. Pola contra, a menor porcentaxe corresponde a Pontevedra, cun 4,8%, porque tamén se parte de niveis máis elevados, xa que Pontevedra é a provincia máis

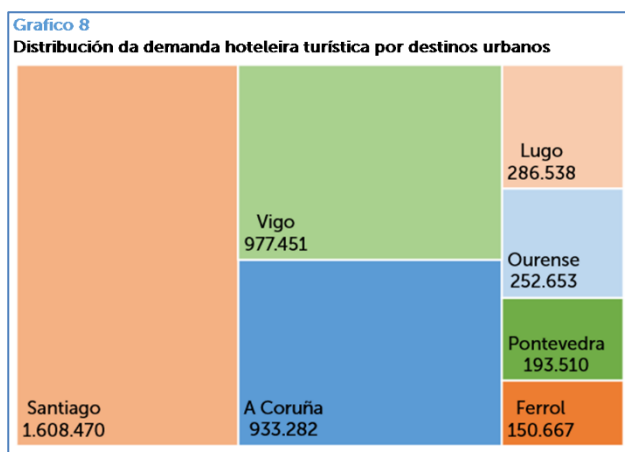
netamente especializada no turismo de Galicia.

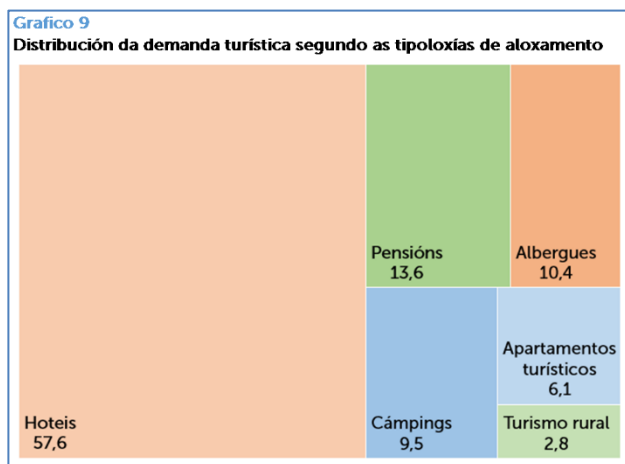
Unha análise da demanda turística hoteleira por áreas turísticas (gráfico 7) amosa o predominio de Santiago de Compostela, cun 21,4%. O grande atractivo da capital de Galicia explícase non só polo efecto do Camiño de Santiago, senón tamén polo carácter de destino de turismo urbano e cultural da cidade, así como pola presenza de congresos e reunións vinculadas á universidade e ao feito de ser a capital de Galicia. Séguese en importancia a Ría de Vigo e Baixo Miño, cun 15,7%. Neste caso, ao feito de ser un espazo

localizado nas Rías Baixas hai que engadir a puxanza de Vigo como un novo destino de turismo urbano, á que xa fixemos alusión con anterioridade. A continuación, a terceira área turística é a Ría de Arousa, cun 15,6% do total da demanda turística. É a maior ría de Galicia e un espazo moi valioso tanto polo turismo de sol e praia como polo seu atractivo patrimonial. A cuarta e quinta áreas turísticas tamén se corresponden con zonas litorais onde se combinan sol e praia no verán co turismo urbano, cultural e patrimonial todo o ano. A Coruña-As Mariñas, cun 13%, e Ría e Terras de Pontevedra, cun 5,7%, ocupan os seguintes lugares no ránking. No resto dos casos obsérvase unha fragmentación das distintas áreas en canto á importancia da demanda. A sexta e sétima áreas corresponden ás dúas capitais de provincia do interior, Lugo e Ourense, mentres que a oitava e novena área volven ser destinos litorais, A Mariña e Ferrolterra. A continuación atopamos espazos turísticos singulares como a Costa da Morte, a Ribeira Sacra ou O Ribeiro, así como outras do interior. Así pois, a nivel xeral, pódese afirmar que, analizando a demanda turística en termos cuantitativos, é evidente que predominan as áreas litorais e urbanas fronte ás de interior e de carácter rural.

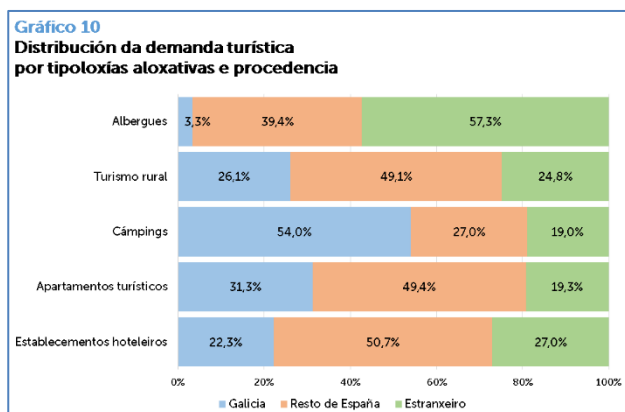
Se centramos o foco de atención nos principais destinos urbanos de Galicia, apreciamos un total paralelismo coas análises que vimos de realizar. O principal destino urbano de Galicia é Santiago de Compostela, a moita distancia dos demais, con máis de 1.600.000 pernoctacións. Ao igual que acontecía coas áreas turísticas, a segunda é a cidade de Vigo, con algo menos dun millón (977.451). O terceiro lugar é para A Coruña, con 933.282. O resto das grandes cidades galegas ofrece cifras moito menores, e inferiores todas elas ás 300.000 pernoctacións. O valor máis baixo é Ferrol, con 150.667. En termos relativos, chama a atención o caso da cidade de Lugo, que medrou un 17% entre 2022 e 2023. A existencia da única muralla romana que se conserva na Península Ibérica e o feito de que sexa Patrimonio da Humanidade explican o progresivo interese que esperta a visita da cidade. Unha conxuntura positiva e superior ao 5% é tamén ofrecida pola Coruña, Santiago e, sobre todo Vigo, cun 7,4%.

Outro dos indicadores interesantes para analizar a conxuntura turística en Galicia é a repartición da demanda en función das diferentes tipoloxías de aloxamento (gráfico 9). O aloxamento hoteleiro continúa a ser o máis importante de todos, cun 57,6% do total das pernoctacións, seguido a moita distancia das pensións (13,6%) e os albergues (10,4%). Cómpre indicar que a importancia dos albergues se debe ao turismo vinculado ás peregrinacións a través do Camiño de Santiago.

En canto ao turismo rural, este acada un valor do 9,5%, mentres que os apartamentos turísticos sitúanse no 6,1%. Aínda que pode parecer un dato baixo no conxunto de Galicia, esta modalidade de aloxamento é significativa en determinadas localidades, en concreto en Santiago de Compostela e resto de destinos urbanos, así como nos sectores do litoral galego. A oferta de apartamentos turísticos que funcionan de xeito alegal supón unha clara competencia para o turismo hoteleiro e de aloxamento regrado. Por último, hai que destacar os cámpings, que supoñen un 2,8% do total.

O estudo da estrutura da demanda turística por aloxamento e tipoloxías amosa varios feitos claros en relación coa preponderancia dun dos tres segmentos de mercado en función do aloxamento. Mentres que o 57% dos usuarios dos albergues son estranxeiros, a eles tan só vai o 3,3% dos turistas galegos. Do mesmo xeito, practicamente a metade dos clientes de turismo rural son persoas do resto de España, que

valoran especialmente a natureza e esta modalidade de aloxamento. Pola contra, nos cámpings máis da metade dos clientes son de orixe galega (54%), pois o veraneo neles, sobre todo nas Rías Baixas, é moi tradicional en Galicia. Por último, hai que indicar que o turista doméstico (do resto de España) supón practicamente o 50% tanto nos establecementos hoteleiros como nos apartamentos turísticos. Nesta última modalidade, o 31,3% dos turistas son galegos, sendo o segmento máis minoritario o dos estranxeiros, con só un 19,3%.

Finalmente, cómpre facer referencia á estadía media que se rexistra nas provincias e

destinos urbanos galegos. A provincia que presenta unha maior estadía media é a de Pontevedra, con 2,46 días. Este feito está en relación coa importancia do turismo de sol e praia de verán, o que significa estadias máis longas ao corresponderse co período no que as vacacións teñen a maior duración de todo o ano para os turistas. A bastante distancia temos xa as estadias medias en Ourense (1,97 días), A Coruña (1,88) e Lugo (1,82). No ámbito dos destinos urbanos, son Ferrol e A Coruña os que acadan os mellores rexistros con estadias que superan os 2 días, seguidos en importancia de Ourense, Vigo e Lugo, en torno a 1,8 días; Santiago (1,72) e Pontevedra (1,64)

O turismo no Camiño de Santiago

Durante 2023 un total de 445.974 peregrinos recolleron a credencial da Compostela, o que supón un incremento do 1,7% respecto do ano anterior.

O volume dos peregrinos internacionais coa Compostela experimentou unha lixeira baixada, moi pouco perceptible, do -0,8%, mentres que se observamos o número de peregrinos que chegaron a través do Camiño Francés vemos que se produciu unha baixada máis significativa. Así, dos 226.886 peregrinos de 2022 pasouse a 219.735 peregrinos en 2023, o que representa unha redución do -3,2%. Este feito hai que asociar á crecente masificación do Camiño Francés e ao pulo doutras opcións, entre as que o Portugués e o do Norte son as máis salientables. Así, a porcentaxe de peregrinos que chegaron facendo o Camiño Francés en 2023 foi de 49,3% en 2023, mentres que no ano 2022 fora do 51,8%.

Cadro núm. 8

Número de peregrinos coa Compostela
Galicia. Ano 2023

	2023	2022	% Variación
Nº de peregrinos con credencial da Compostela	445.323	438.323	1,7
Nº de peregrinos internacionais	197.359	198.907	-0,8
Nº de peregrinos con credencial da Compostela no Camiño Francés	219.735	226.886	-3,2
% peregrinos Camiño Francés	49,30	51,80	

Fonte: Indicadores Turísticos. AEITG da Xunta de Galicia.

A ocupación no sector turístico

Segundo os datos da enquisa de poboación activa podemos observar que no ano 2023 subiu o volume de ocupados no sector turístico, cunha variación positiva do 15,6, pasándose de 109.980 ocupados en 2022 a 127.162 en 2023. En termos de afiliación, tamén se experimentou unha tendencia á alza, concretamente dun 5% ata chegar aos 83.252 afiliados. Con estas cifras queda de manifesto a importancia que segue a ter o emprego do sector turístico no desenvolvemento económico do país.

Cadro núm. 9

Persoas ocupadas e afiliacións no sector turístico. Galicia. Ano 2023

	2022	2023	% variación
Ocupados segundo a enquisa de poboación activa (EPA)	109.980	127.162	15,60
Afiliacións	79.269	83.252	5,02

Fonte: INE.